

Euroopan ammattiyhdistysten matkailualan peruskirja

Euroopan matkailualan ammattiyhdistysten yhteyskomitea ETLC (The European Trade Union Liaison Committee on Tourism) on Euroopan ammattiliittojen yhteistyöjärjestöjen EFFAT:n, EAY:n ja UNI Euroopan sekä maailmanlaajuisten ammattiliittojen yhteistyöjärjestöjen IUF:n, ITF:n ja UNI:n yhteistyöfoorumi. Se edustaa työntekijöitä matkailun eri osa-alueilla, kuten hotelleissa, ravintoloissa, suurkeittiöissä, kuljetusalalla, matkatoimistoissa, retkeilypaikoissa, turistitoimistoissa sekä matkanjärjestäjiä ja matkaoppaita ym.

Ammattiliittojen yhteistyöjärjestöt edustavat ja tukevat työntekijöiden etuja omilla sektoreillaan laitoksiin, monikansallisiin yhtiöihin ja työnantajajärjestöihin nähden vastuualansa vastaavalla tasolla ja yhteistyössä asianmukaisten liittojen kanssa.

ETLC on tunnistanut matkailualan päähaasteet ja se pyrkii yhteistoimin saavuttamaan tämän peruskirjan tavoitteet.

1. Työsuhteen laatu

Matkailualan työntekijät tarvitsevat vakaita työpaikkoja ja ennakoitavia työvuoroja työelämän ja perhe-/yksityiselämän yhteensovittamiseksi, tuloja jolla perhe pystyy elämään sekä asianmukaisen sosiaaliturvan, ts. "ihmisarvoista työtä". Heidän pätevyytensä ja hankkimansa taidot on niinkään tunnustettava ja palkittava, myös uramahdollisuuksia tarvitaan sektorilla.

ETLC korostaa, että matkailualan työllisyys on saatava kestävämmäksi vähentämällä epävarmoja työsuhteita ja parantamalla sosiaalisia ehtoja kollektiivisella neuvottelutoiminnalla eri tasoilla. Matkailusektorilla pitäisi olla houkuttelevaa tehdä töitä, sen tulotasojen ja työehtojen olisi vähintään vastattava muiden taloussektoreiden ehtoja ja rekisteröimätöntä työvoimaa on torjuttava.

ETLC tukee toimia lomakausien pidentämisestä, esim. koululomien parempi porrastus toisi matkailun useamman ihmisen saataville, työntekijöille pystyttäisiin taakaamaan työpaikka perättäisinä kausina tai heitä voitaisiin kouluttaa kausien välillä. Nämä esimerkit osoittavat miten matkailualan työllisyyttä voitaisiin ohjata kestävämpään suuntaan.

2. Työntekijöiden ja ammattiliittojen oikeudet

ETLC pyrkii varmistamaan, että matkailualan yritykset noudattavat YK:n ihmisoikeusjulistuksessa, ILO:n yleissopimuksissa, monikansallisia yrityksiä koskevissa OECD:n suuntaviivoissa, UNWTO:n eettisissä säännöissä (Code of Ethics), EU:n perusoikeuskirjassa ja Euroopan sosiaalilainsäädännössä määriteltyjä periaatteita ja oikeuksia, ja että ne kunnioittavat ihmisoikeuksia sekä työntekijä- ja ammattiyhdistysoikeuksia työpaikalla, kuten yhdistymisvapautta ja oikeutta kollektiiviseen neuvottelutoimintaan. Siihen sisältyy myös työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi yrityksen sisällä eurooppalaisia yritysneuvostoja koskevan direktiivin mukaisesti. Ammattiyhdistykset varmistavat, että yritykset toteuttavat nämä työntekijäoikeudet kaikessa toiminnassaan.

3. Sosiaalinen vuoropuhelu

Työllisyyteen liittyviä haasteita ja ongelmia on käsiteltävä asian vaatimalla tasolla niiden kesken, jotka sijoitustoiminnallaan tai päivittäisessä työssään tarjoavat matkailupalveluja, ts. sosiaalisessa vuoropuhelussa työnantajien, työntekijöiden ja näitä edustavien järjestöjen välillä paikallisella, kansallisella, eurooppalaisella tai maailmanlaajuisella tasolla. Näin pystytään löytämään räätälöityjä ratkaisuja yhdessä tunnistettuihin ongelmiin, solmimaan sopimuksia ja panemaan ne täytäntöön. Tähän kuuluvat esim. kollektiivinen neuvottelutoiminta, tiedottaminen ja kuuleminen eurooppalaisissa yritysneuvostoissa, sektorikohtainen sosiaalinen vuoropuhelu, neuvottelut globaaleista puitesopimuksista ym.

ETLC vaatii sosiaalisen vuoropuhelukomitean perustamista matkailualalle ja kehottaa Euroopan komissiota ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että kaikki asianmukaiset työmarkkinaosapuolet osallistuvat tällaiseen vuoropuheluun.

4. Liikkuvuus ja maahanmuutto

Matkailuala on sektori, jonka palveluksessa on hyvin paljon maahanmuuttajia ja jossa rajat ylittävä työperäinen liikkuvuus on yleistä. ETLC korostaa, että työntekijöiden vapaa liikkuvuus ei saa johtaa sosiaaliseen polkumyyntiin tai epäreiluun kilpailuun. Toisessa maassa työskentelevien työntekijöiden täytyy olla oikeutettuja saamaan vähintään isäntämaan työntekijöiden kaltaiset työehdot ja sosiaaliturvan, lakeja ja työehtosopimuksia noudattaen. Kaikkia, tietysti kohteessa työskenteleviä työntekijöitä on kohdeltava yhdenvertaisesti eikä siirtotyöntekijöitä saa syrjiä. Työnantajien ja ammattiliittojen tulisi neuvotella erityistoimenpiteistä, kuten koulutuksesta, asumisesta ym., siirtotyöntekijöiden kotouttamiseksi vastaanottaviin maihin.

5. Ulkoistaminen ja alihankinta

Kuljetus- ja matkailualan yritykset ulkoistavat jatkuvasti useampia liiketoimintansa osia ulkoisille palvelujen tuottajille, kuten esim. lentoyhtiöt: kenttäpalvelut ja catering; hotellit: siivous ja kunnossapito; matkanjärjestäjät: varaukset sekä rekrytointi ja henkilöstön jakaminen kohteisiin.

ETLC korostaa, ettei tämänkaltaisella ulkoistamisella pidä pyrkiä saavuttamaan palkkojen alentamista tai työehtosopimusten heikentämistä. Yritysten on taattava, että kaikki heidän palvelujen tarjoajansa ja toimittajansa kunnioittavat työntekijä- ja ammattiyhdistysoikeuksia, ja että nämä noudattavat lakeja ja kollektiivisesti sovittuja velvoitteita, myös niitä jotka koskevat siirrettyä henkilöstöä. Ammattiyhdistysten ja työntekijöiden edustajien on saatava tietoa ja tultava kuulluksi kaikista alihankintatoimenpiteistä, ja heillä täytyy olla oikeus puuttua asiaan mikäli työpaikalla on tai siellä syntyy sosiaalisia ongelmia alihankintayritysten tai toimittajien kanssa.

6. Uudelleen strukturointi

ETLC korostaa, että työntekijöitä ja heidän edustajiaan on säännöllisesti pidettävä ajan tasalla yrityksen tilanteesta jonka palveluksessa ovat. Ammattiyhdistysten on saatava tietoa ja niitä on hyvissä ajoin kuultava suunnitelluista uudelleen strukturointitoimenpiteistä. Tavoitteena on välttää strukturoinnin aiheuttamia kielteisiä seurauksia työsuhteisiin ja työehtoihin. Uudelleen strukturoinnin ehdoista ja seurauksista on neuvoteltava ja sovittava yritysten ja ammattiyhdistysten välillä kaikilla asianmukaisilla tasoilla, Euroopan ja/tai maailmanlaajuinen taso mukaanlukien.

Tämä on erityisen tärkeää taloudellisen taantuman kausina. Tällaisina aikoina ei saisi vähentää työntekijöitä tai heikentää sosiaalisia saavutuksia, vaan tulisi pyrkiä päivittämään ja parantamaan matkailusektorin työntekijöiden ammattitaitoa, esim. kouluttamalla työntekijöitä supistetun työajan kausina (malli voisi niinkään helpottaa kausiluonteisuuden haittoja) tai sijoittamalla infrastruktuuriin ja kunnostamiseen, sekä varmistamaan että turismi on entistä kilpailukykyisempää talouden elvyttyä. Valtion matkailualan yrityksille

uudelleen strukturointiin myöntämiin tukiin tulisi liittää vaatimus sosiaalisesta sitoumuksesta säilyttää työpaikat ja edistää työllisyyttä.

7. Pääomasijoitukset matkailuun

Matkailualan yrityksiä ostetaan kasvavassa määrin joko kokonaan tai osittain sijoituspääomalla (yksityiset pääomarahastot, hedge rahastot, kiinteistösijoitusrahastot ym.).

ETLC katsoo että, ennen kuin yritys on ostettu sijoituspääomalla, työntekijöillä on oltava oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi. Sijoituspääomalla tehdyn oston seurauksena toteutettavat yrityksen rakenteen ja politiikan muutoksista on tiedotettava ja kuultava työntekijöiden edustavia elimiä asianmukaisilla tasoilla. Tarvitaan uusia osallistamisen rakenteita jotta ammattiyhdistykset saisivat kosketuksen pääomasijoitusyhtiöiden hallintoon.

Maailmanlaajuinen talouskriisi korosti täsmällisen lainsäädännön ja tiukempien sääntöjen pikaista tarvetta yksityisen pääoman valvontaan, pääomasiirtojen läpinäkyvyyden parantamiseksi. Tätä ammattiyhdistykset ovat jo pidemmän aikaa vaatineet.

8. Yhtäläiset mahdollisuudet ja syrjimättömyys

ETLC kehottaa matkailualan yrityksiä edistämään yhtäläisiä mahdollisuuksia sekä torjumaan sukupuoleen, ikään, etniseen alkuperään, vammaisuuteen, vakaumukseen, uskontoon, sukupuoliseen suuntautumiseen tai muuhun tunnusomaiseen ominaisuuteen perustuvaa syrjintää.

Yritysten tulisi yhdessä ammattiliittojen kanssa kehittää selkeää politiikkaa varmistamaan, että naisia ja miehiä kohdellaan yhtäläisesti työhönotossa, palkkauksessa, urakehityksessä, koulutuksessa ja irtisanottaessa sekä pyrkimyksissä sovittaa yhteen työ ja perhe-/yksityiselämä.

9. Yritysten yhteiskuntavastuu

Yritykset eivät ole ainoastaan vastuussa tuotteistaan ja palveluistaan, vaan myös niistä ehdoista joilla näitä tuotetaan. Yritysten yhteiskuntavastuu edellyttää olemassaolevien lakivelvoitteiden noudattamista kansainvälisellä, kansallisella ja paikallisella tasolla (ks. kohta 2), sekä tahtoa tehdä enemmän kuin mihin lait ja sopimukset velvoittavat.

Matkailualan yritykset voivat tukea kestävästä kehityksestä ottamalla yhteiskunnalliset ja ympäristöön liittyvät asiat oleelliseksi osaksi yrityksen johtamista. Siihen sisältyvät työsuhteiden ja ympäristön perusnormien noudattaminen, säännöllinen raportointi niiden toteuttamistavasta sekä laki- ja sopimusperusteiset velvoitteet ylittävät toimenpiteet.

ETLC korostaa, että yritykset kantavat aidosti yhteiskuntavastuutaan kun ne osallistavat ammattiyhdistykset ja työntekijöiden edustajat toimenpiteiden suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

10. Kestävä matkailu

ETLC korostaa, että turismin kestävä kehitys voidaan saavuttaa ainoastaan silloin kun sosiaalinen ulottuvuus otetaan huomioon talousnäkemysten sekä ympäristön ja kulttuuriperinnön suojelun rinnalla. Siksi matkailusektorilla tarvitaan ensinnäkin kestävä työllisyyttä, koska palvelujen laatu on pitkälti riippuvaista työoloista, työntekijöiden pätevydestä ja heidän motivaatiostaan. Matkailun kestävä kehitys edellyttää myös matkailusta saatujen tuottojen kohtuullista jakoa lähettäjämaan ja kohteen isäntämaan välillä.

Haitallinen, ”erityisen halpojen” matkojen ja turismin oravanpyörä on pysäytettävä, koska se heikentää kuljetusalan ja matkailualan yritysten elinkelpoisuutta, leikkaa katteita, vaikuttaa kielteisesti työllisyyteen ja poistaa taloudellisen liikkumavaran yhteiskunta- ja ympäristö-vastuulliselta kestävältä matkailulta. Matkailun ympäristövaikutukset ja ilmastonmuutoksen seuraukset siihen on otettava huomioon ja siksi

tarvitaan uusia toimintatapoja jotta turistit saataisiin ymmärtämään, että korkealaatuisia palveluita tarjoava kestävä matkailu maksaa.

11. Vaikutusten arviointi

ETLC korostaa, että vaikutusten arviointia toteutetaan kaikissa linjauksissa ja aloitteissa matkailualalla Euroopan tasolla. Arvioinneilla pyritään erityisesti tarkastelemaan politiikan ja aloitteiden mahdollisia vaikutuksia matkailualan työllisyyteen ja sosiaalisiin olosuhteisiin. Työmarkkinaosapuolten on oltava osallisina prosessissa.

12. Seurantakeskus

ETLC ehdottaa eurooppalaisen sosiaalisen seurantakeskuksen perustamista matkailualalle. Työmarkkinaosapuolten tulisi osallistua sen toimintaan matkailusektorin kehityksen seurannassa ja matkailuteollisuuden sosiaalisen kestävyden arvioinnissa.

13. Julkinen rahoitus

ETLC katsoo, että kaikki julkiset tuet matkailuhankkeille ja matkailualan yrityksille olisi tiukasti sidottava sosiaalisten standardien ja työmarkkinalainsäädännön kunnioittamiseen. Tukea pitäisi ainoastaan myöntää aloitteille, jotka selkeästi edesauttavat kestävien työpaikkojen luomista, parantavat työntekijöiden elin- ja työehtoja ja heidän pätevyyksiään, sekä osallistavat työntekijöitä ja heidän edustajiaan. Tässä mielessä työmarkkinoiden osapuolten, ETLC mukaanlukien ammattiyhdistyspuolella, olisi säännöllisesti saatava tietoja ja tulla kuulluksi hankkeista, jotka saavat julkista tukea Euroopan tai kansallisella tasolla.

14. Yhteistyö laitosten ja järjestöjen kanssa

Ylläolevien tavoitteiden saavuttamiseksi ETLC jatkaa yhteistyötään sellaisten laitosten ja järjestöjen kanssa, jotka toimivat tai kantavat vastuuta matkailualalla, esim. hallitukset, kansainväliset tai Euroopan toimielimet, yliopistot tai tutkimuslaitokset, kansalaisjärjestöt ym.

Vaatimuksemme

ETLC kehottaa matkailualan työnantajia:

- mahdollistamaan matkailualan työntekijöille palkansaaja- ja ammattiyhdistysoikeudet työpaikalla, kuten yhdistymisvapauden, oikeuden kollektiiviseen neuvottelutoimintaan sekä oikeuden saada tietoja ja tulla kuulluksi
- noudattamaan YK:n ihmisoikeusjulistuksen periaatteita ja oikeuksia, ILO:n yleissopimuksia, monikansallisia yrityksiä koskevia OECD:n suuntaviivoja, UNWTO:n eettisiä sääntöjä (Code of Ethics), EU:n perusoikeuskirjaa, Euroopan sosiaalilainsäädäntöä ym.
- tekemään matkailusta houkutteleva sektori työskennellä sekä luomaan pysyviä, kestäviä työsuhteita sektorilla
- soveltamaan yhtäläisen kohtelun periaatetta, ts. varmistamaan että kaikki saman kohteen työntekijät saavat yhtäläistä palkkaa ja yhtäläiset työehdot, lakien ja työehtosopimusten mukaisesti
- neuvottelemaan kaikista ulkoistamis- ja alihankintasuunnitelmista ammattiyhdistysten/yritysneuvostojen kanssa, varmistamaan että toimittajat ja alihankkijat noudattavat lakeja ja työehtosopimuksia, sekä antamaan tyhjentävästi tietoja ja konsulttoimaan kaikista uudelleen strukturointisuunnitelmista

- toimimaan rakentavasti työmarkkinaosapuolten kanssa sekä käymään sosiaalista vuoropuhelua ammattiyhdistysten kanssa kaikilla asianmukaisilla tasoilla, luomaan sosiaalisen vuoropuhelun komitea matkailualalle Euroopan tasolle, sekä neuvottelemaan maailmanlaajuisista puitesopimuksista.

ETLC kehottaa kansallisella, alueellisella ja Euroopan tasolla turismista vastaavia poliittisia toimijoita:

- tukemaan pysyvää ja kestävä työllisyyttä matkailualalla sekä kehittämään välineitä sektorin työllisyyskehityksen seuraamiseksi
- sitoutumaan kohdennetusti edistämään taloudellista, ympäristövastuullista ja sosiaalisesti kestävä matkailua, ja edistämään kuluttajien tietoisuutta siitä, että korkealaatuiset matkailupalvelut maksavat
- turvaamaan ja laajentamaan sosiaalisia saavutuksia, kuten oikeutta maksettuun lomaan ja säädeltyyn työaikaan, koska nämä ovat turismin perusedellytyksiä
- antamaan työmarkkinaosapuolille keskeinen rooli matkailualan politiikkaa laadittaessa
- myöntämään julkista rahoitusta vain jos työntekijöiden oikeuksia kunnioitetaan ja jos pyrkimyksenä on aikaansaada kestävä matkailua

ETLC kehottaa turisteja / kuluttajia:

- ottamaan huomioon sosiaaliset, ympäristöön kohdistuvat ja taloudelliset vaikutukset matkaa ja kohdetta valitessaan, ennenkuin tekevät päätöksensä, sekä valitsemaan toimintoja jotka edistävät kestävä matkailua, vähentävät hiilijalanjälkiä ja tukevat kestävä työllisyyttä sekä luonnon ja kulttuuriperinnön suojelemista.

9. lokakuuta 2009

(Harald Wiedenhofer)
Harald WIEDENHOFER
EFFAT

(Eduardo Chagas)
Eduardo CHAGAS
EAY

(Bernadette Segol)
Bernadette SEGOL
UNI Eurooppa

(Ron Oswald)
Ron OSWALD
IUF

(David Cockroft)
David COCKROFT
ITF

(Philip Jennings)
Philip JENNINGS
UNI

UNI-Europa
Union Network
International – Europaen
regional organisation

ETF
European Transport
Workers' Federation

IUF
International Union of
Food, Agricultural, Hotel,
Restaurant, Catering,
Tobacco and Allied
Workers' Associations

UNI
Union Network
International

ITF
International Transport
Workers' Federation